

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa M. N.,
przeciwko Sądowi Okręgowemu w W.
o wynagrodzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 lutego 2017 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 22 września 2015 r., sygn. akt XXI Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 września 2015 r. Sąd Okręgowy w W. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 23 stycznia 2015 r. w ten sposób, że oddalił powództwo M. N. przeciwko Sądowi Okręgowemu w W. o wyrównanie wynagrodzenia.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej jako ustawa zmieniająca) polegające na przyjęciu, że dla ujednolicenia zasad wynagrodzenia sędziów na datę 1 stycznia 2009 r. jego literalna wykładnia daje się pogodzić z zasadą wynikającą z art. 91 § 1 ustawy ustrojowej oraz art. 32 i 178 Konstytucji RP, wobec sędziów legitymujących się ponad 5-letnim stanowiskowym stażem pracy i nie posiadających jeszcze 10-letniego stanowiskowego stażu (przy identycznym ogólnym stażu); 2) art. 91a § 3 w

związku z art. 91 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2011 r. przez błędne zastosowanie polegające na uznaniu, że prawidłowe jest przyznanie VI stawki awansowej jednej grupie sędziów z uwzględnieniem całego okresu pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego, a innej grupie sędziów (w tym powódce) zaliczenie jedynie takiego okresu sprzed 1 stycznia 2009 r., który wykracza poza 5-letni okres stażu pracy na tym stanowisku, a nadto licząc go od daty po upływie tegoż 5-letniego okresu odmiennie niż pozostałym sędziom od daty nominacji na stanowisko; 3) art. 91a § 3 w związku z art. 91 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym na dzień 1 stycznia 2009 r., polegające na jego wykładni z naruszeniem art. 32 i 178 Konstytucji RP, skutkujące uznaniem, że fakt zróżnicowania wynagrodzeń sędziów z identycznym ogólnym stażem pracy jak powódka i znacznie krótszym na stanowisku sędziego sądu okręgowego w zakresie przyznawania stawek zaszeregowania, nie stanowi naruszenia tej normy a jedynie jest „mniej korzystne dla pewnej grupy sędziów” (o ponad 5-letnim stażu stanowiskowym nieuwzględnionym przy ustalaniu V stawki zaszeregowania); 4) art. 91a § 3 Prawa o ustroju sądów powszechnych, polegające na przyjęciu jego błędnego zastosowania przez Sąd pierwszej instancji wskutek przyjęcia, że strona pozwana naruszyła regułę awansową wynikającą z tego przepisu na dzień 1 stycznia 2009 r. stosując różne kryteria przyznawania kolejnej stawki awansowej, tj. dla pewnej grupy sędziów po 5 latach stażu stanowiskowego, a innej dla grupy sędziów po 10 latach pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego (dla uzyskania tej samej VI stawki awansowej), naruszając tym samym zasadę wynikającą z art. 91 § 1 ustawy ustrojowej oraz art. 32 Konstytucji RP, podczas gdy wynika to wprost z materiału dowodowego i niespornych ustaleń zaaprobowanych; 5) art. 91a § 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych polegające na przyjęciu, że nie narusza zasady wyrażonej w art. 91 § 1 tej ustawy oraz art. 32 i 178 Konstytucji zastosowana przez stronę pozwaną wykładnia tego przepisu polegająca na przyznaniu stawek zaszeregowania w ten sposób, że powódka, która awansowała w 2001 r. otrzymała wynagrodzenie w następnej VI stawce zaszeregowania dopiero od dnia 19 października 2011 r., tj. po zaliczeniu jej 10-letniego okresu pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego, a jej

koledzy - w VI stawce awansowej, tj. po 5 latach pracy na tym stanowisku; 6) art. 91 a § 3 Prawa o ustroju sądów powszechnych przez jego błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, że nie ma on zastosowania do wynagrodzenia powódki, gdyż poprzez to uzyskałaby „podwójne zaliczenie okresu 5 lat na stanowisku sędziego sądu okręgowego” w sytuacji, gdy pozwany na dzień 1 stycznia 2009 r. nie zaliczał powódce tego 5-letniego okresu stażu stanowiskowego, gdyż stosując - tę samą zasadę wobec wszystkich sędziów - zastosował ogólny staż pracy; 7) art. 32 w związku z art. 178 Konstytucji RP w związku z art. 91 § 1 ustawy ustrojowej przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na stworzeniu nieusprawiedliwionego zróżnicowania sędziów znajdujących się w podobnej sytuacji faktycznej, tj. sędziów z identycznym ogólnym stażem pracy i krótszym stanowiskowym, a w związku z tym zaakceptowanie stanu sprzecznego z wyrażonym w art. 32 ust. 2 Konstytucji RP zakazem dyskryminacji.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie apelacji strony pozwanej, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - istnieniem istotnego zagadnienia prawnego: a) czy art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej w części określającej, że uwzględnienie ogólnego stażu pracy nie może stanowić podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego w stawce szóstej, a w przypadku sędziego sądu apelacyjnego - w stawce dziewiątej, jest zgodny z konstytucyjną zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP oraz art. 91 § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych; w przypadku negatywnej odpowiedzi - b) czy kolejna stawka wynagrodzenia sędziego, który otrzymał nominację na sędziego sądu okręgowego przed 1 stycznia 2009 r., może być ustalona z uwzględnieniem normy art. 91a § 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2009 r.) na dzień 1 stycznia 2009 r., licząc okres kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku od daty objęcia tego stanowiska w danej instancji (wobec tej grupy sędziów, której nie można było przyznać VI stawki zaszeregowania z uwzględnieniem ogólnego stażu pracy, a posiadali oni ponad 5-letni staż

stanowiskowy); w przypadku odpowiedzi negatywnej - c) czy kolejna stawka awansowa wynagrodzenia sędziego, który otrzymał nominację na sędziego sądu okręgowego przed 1 stycznia 2009 r. ustalana jest licząc okres pięciu lat pracy na danym stanowisku od daty otrzymania nominacji na sędziego sądu okręgowego (przypadający przed 1 stycznia 2009 r.) w zakresie wykraczającym poza 5 lat (gdy nie był on zaliczony dla ustalenia stawki awansowej na dzień 1 stycznia 2009 r. w oparciu o art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej); po drugie - rozbieżnościami w orzecznictwie sądów powszechnych na terenie kraju (np. wyroki Sądu Okręgowego w P., VI Pa [...]; Sądu Okręgowego w G., VIII Pa [...]; Sądu Rejonowego w G., VI P [...]; Sądu Rejonowego w W., XP [...]); po trzecie - potrzebą ujednolicenia zasad oraz wprowadzenia jednolitej wykładni przepisów ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych przez pozwany Sąd wobec sędziów tego Sądu, nieuwzględniającego bądź wybiórczo stosującego orzecznictwa Sadu Najwyższego (w tym uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2012 r., I PZP 2/11); po czwarte - skrajnie różną wykładnią przepisów Prawa o ustroju sądów powszechnych przedstawianą (w indywidualnych sprawach) przez Departament Legislacyjno-Prawny Ministerstwa Sprawiedliwości na żądanie Prezesów Sądów (jednolite stanowisko do 2012 r. i skrajnie różne po tej dacie), skutkującą różnorodnym zastosowaniem przepisów w zakresie wynagradzania sędziów przez Prezesów Sądów oraz Prokuratorów Prokuratury Okręgowej i Apelacyjnej na terenie całego kraju; po piąte - oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszym rzędzie należy przypomnieć, że art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy

przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Wreszcie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej

zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżąca nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Domagając się udzielenia odpowiedzi na pytania nazwane istotnymi zagadnieniami prawnymi oraz wskazując na konieczność wykładni przepisów prawnych, a także odwołując się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżąca nie przeprowadza wyводу jurydycznego dla wykazania, że potrzeba taka rzeczywiście istnieje i wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej. Tymczasem w orzecznictwie tego Sądu przyjmuje się, że wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne lub potrzebę wykładni przepisów nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samych pytań, jak czyni to skarżąca, ale konieczne jest przeprowadzenie pogłębionego wyводу prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy te powinny być rozumiane (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w podstawach kasacyjnych lub ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącą prawidłowych wniosków w tym zakresie. Uchodzi również uwagi skarżącej, że nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne na tle określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być

oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Niezależnie od tego, formułowane przez skarżącą wątpliwości stanowiły już przedmiot rozważań Sądu Najwyższego, który prezentuje w tej kwestii jednolite stanowisko, przyjmując, że na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej sędzia sądu okręgowego niemający 5 lat pracy na tym stanowisku, a posiadający ogólny staż pracy powyżej 15 lat uzyskał w dniu 1 stycznia 2009 r. jedynie szybciej piątą stawkę wynagrodzenia zasadniczego, natomiast prawo do szóstej stawki nabywał z upływem 10 lat pracy na tym stanowisku (art. 91a § 3 Prawa o ustroju sądów powszechnych). W stosunku do sędziów, którzy - jak skarżąca - na dzień 1 stycznia 2009 r. posiadali już 5-letni staż sędziowski w sądzie okręgowym, zasada korzystności z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej nie miała zastosowania, gdyż staż ten uprawniał ich do stawki piątej zgodnie z tabelą stanowiącą załącznik nr 3 do ustawy zmieniającej. W konsekwencji, sędzia sądu okręgowego legitymujący się stanowiskowym stażem pracy w przedziale ponad 5 a mniej niż 10 lat i jednocześnie ogólnym stażem pracy powyżej 15 lat, w dniu 1 stycznia 2009 r. uzyskał prawo do wynagrodzenia zasadniczego w piątej stawce, natomiast prawo do bezpośrednio wyżej (szóstej) stawki awansowej nabywał z upływem 10 lat pracy na tym stanowisku. Wyjaśniono również, że określenie wysokości wynagrodzenia sędziów w oparciu o powyższe reguły nie stanowi przejawu dyskryminacji płacowej ani naruszenia zasady równego traktowania sędziów, gdyż ich wynagrodzenia zasadnicze są regulowane w sposób ustawowy. Ustalenie wynagrodzenia zasadniczego sędziego (jak i jego podwyższenie) odrywa się zatem od woli stron oraz wzorca opisanego w treści art. 78 § 1 k.p., polega natomiast na normatywnym mechanizmie stosowania bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa o wynagradzaniu sędziów. W konsekwencji, każdy sędzia ma prawo do ustalenia mu wynagrodzenia w wysokości zgodnej z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa o wynagradzaniu sędziów, które jest uzależnione wyłącznie od stażu służbowego lub sprawowanej funkcji (por. wyroki z dnia 27 marca 2014 r., III PK 87/13, OSNP 2015 nr 7, poz. 90; z dnia 20 października 2015 r., III PK 107/14, LEX nr 1813460 oraz z dnia 18 października 2016 r., I PK 247/15, LEX nr 2163319, a także postanowienie z dnia 3 listopada 2015 r., III PZP 6/15, LEX nr 1977934).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

I.n